

BÖLGELERİMİZİN TARİHİ, DOĞAL VE KÜLTÜREL ZENGİNLİKLERİ

Sevgili öğrenciler, iki hafta önce Ege bölgesini ele almıştık. Bu hafta ise birlikte **Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Doğu Anadolu Bölgesi**'nin bazı tarihi, doğal ve kültürel zenginliklerine birlikte bakacağız. İyi çalışmalar.

BALIKLI GÖL : Şanlıurfa şehir merkezinin güneybatısında bulunan Balıklıgöl, 150 metre uzunluğunda ve 30 metre genişliğindedir. Derinliği 3-5 metre civarındadır. İçinde efsanelere konu olan sazan türü balıklar bulunmaktadır. Bu balıklara halk tarafından saygı gösterilir ve yenilmez. Rivayete göre Hz. İbrahim ateşe atıldıktan sonra, bir mucize gerçekleşir ve etraf güllük gülistanlık olur. Bu mucizenin gerçekleştiği mekânın Balıklıgöl ve çevresi olduğuna inanılır. Dini bayramlar da ile Mevlit ve Kandil gecelerinde en yüksek ziyaretçi sayısına ulaşır. Balıklıgölün hikâyesini dinlemek ve etrafında ziyaret edilecek yerleri öğrenmek için videoyu izleyelim.

<https://www.youtube.com/watch?v=zCpp4cFFSj4>

NEMRUT DAĞI : Nemrut Dağı Ören Yeri Adıyaman'ın Kâhta İlçesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Kommagene Kralı I. Antiochos'un tanrılara ve atalarına minnettarlığını göstermek için 2 bin 150 metre yüksekliğindeki Nemrut Dağı'nın yamaçlarına yaptırdığı mezar ve anıtsal heykeller, Helenistik Dönem'in en görkemli kalıntılarının birisidir. Anıtsal heykeller doğu, batı ve kuzey teraslarına yayılmıştır. İyi korunmuş durumdaki dev heykeller kireçtaşı bloklarından yapılmış olup, 8-10 metre yüksekliktedir. Eski çağlarda Kommagene olarak anılan bölgede I. Mithradates tarafından bağımsız bir krallık kurulmuş, krallık, onun oğlu I. Antiochos (M.Ö. 62-32) döneminde önem kazanmıştır. M.S. 72 yılında Roma'ya karşı yapılan savaşın kaybedilmesinin ardından krallığın bağımsızlığı sona ermiştir.

Konu ile ilgili videoyu izleyelim:

<https://www.youtube.com/watch?v=sydUi3g3o6c>

İSHAK PAŞA SARAYI (AĞRI): Doğubayazıt ilçesine 8 km mesafede, ovaya hâkim dik bir tepe üzerinde bir masal dünyasından fırlamışçasına, tüm heybetiyle görenleri kendine hayran bırakan İshak Paşa Sarayı, içine girdiğim andan itibaren büyüleyici atmosferi ve efsaneleri ile bütün ruhumu sarıp sarmalıyor. Saray, kitabesinden anlaşıldığı üzere 1784 yılında **Çıldiroğulları'ndan II. İshak Paşa** döneminde yaptırılmış. **Osmanlı mimarisinin, Anadolu'da günümüze ulaşabilen tek saray yapısı** olarak kabul ediliyor.

Yapıt hakkında daha fazla bilgi almak için videoyu izleyelim.

<https://www.youtube.com/watch?v=YtTyjiF6EQ>

AHTAMAR KİLİSESİ: Van'ın Gevaş İlçesi'nin sınırları dahilindeki Akdamar Adası'nda yer almaktadır. Adanın güneydoğusuna kurulmuş olan kilise, Kutsal Haç adına Vaspurakan Kralı I. Gagik tarafından 915-921 yılları arasında Keşiş Manuel'e yaptırılmıştır. Kilisenin kuzeydoğusundaki şapel 1296-1336 tarihlerinde; batısındaki jamaton 1763 tarihinde; güneyindeki çan kulesi 18. yüzyıl sonlarında ilave edilmiştir. Kuzeyindeki şapelin ise, tarihi bilinmemektedir. İlk yapıldığında saray kilisesi olan yapı, sonradan manastır kilisesine dönüştürülmüştür. 2007 yılında geçirmiş olduğu restorasyon sonucunda Anıt Müze olarak hizmete girmiştir.

Adanın ismi ile ilgili bir de efsane vardır. Haydi, bu efsaneyi dinleyelim.

<https://www.trtbelgesel.com.tr/kultur-antropoloji/gecmisin-golgesinde/akdamar-adasi-or-gecmisin-golgesinde-121710>

(Kaynak: Kültür Portalı : <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sanliurfa/gezilecekyer/balikliqol/>)

Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde bunların dışında daha pek çok doğal ve tarihi zenginliklerimiz bulunmaktadır. Bunlarda bazıları şunlardır:

Ani Harabeleri (KARS)

Hasankeyf Kalesi (BATMAN)

Nemrut Krater Gölü (BİTLİS)

Halfeti/Saklıcennet (Şanlıurfa)

TÜRKÜLERİMİZ VE HİKÂYELERİ

SARI GELİN

Sarı Gelin türküsü; Kuzey Doğu Anadolu, Erzurum coğrafyasında ortaya çıkmıştır. Türklerin büyük bir kolunu teşkil eden Kıpçakların diğer adı da Kuman'dır. Diğer kavimler, Kıpçakları "sarışın" anlamında gelen "Kuman" adıyla veya bu anlama gelen başka kelimelerle anmış ve tanınmıştır.

Sarı Gelin, eski cağlardan beri Çoruh ırmağı boyunda yaşayan Hıristiyan Kıpçak beyinin kızıdır. Erzurumlu bir delikanlı sarışın Kıpçak beyinin kızına âşık olur ve Erzurumlu delikanlı ile sarışın Kıpçak kızının arasında Erzurum ve yöresinde yaşamaktadır.

Sarışın Kıpçak kızına âşık olan delikanlıyı ailesi kız ile evlenmesine karşı çıkar. Delikanlı ise kıza deli gibi âşık olur ve aşkını şiirle mırıldanarak söyler. Kız bey kızıdır zaten bey de kızını vermez bu delikanlıya.

Delikanlı sarışın güzel kızı kaçıрмаğa karar verir ve kaçıtır. Kıpçak beyinin adamları iki kaçağın peşine düşer ve uzun bir takipten sonra bulurlar ve oğlanı öldürürler. O günden beri halkımız arasında bu hikâye dilden dile dolaşır.

Türk kültüründen etkilenen Ermeniler arasında birçok şifahî halk edebiyatı ürünümüzün yaşıyor olması, Sarı Gelin türküsünün, bir Ermeni türküsü olduğu iddiasının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Böyle bir şey yoktur. Sarı gelin türküsünde Ermenice kelime yoktur.

Sözlü kültürel bir miras olan bu geleneksel türkü, anonim olduğu için yazarı veya bestecisi bilinmez.

(Kaynak: <https://erzurumportali.com/shf/470/Erzurumda-Sari-Gelin-Turkusunun-Hikayesi> sitesinden düzenlenmiştir. 20/06/20)

ETKİNLİK 1: Yukarıdaki metinde bulunan altı çizili kelimelerin anlamlarını araştırıp yazın.

kavim:

cağ:

yöre:

anonim:

besteci:

ETKİNLİK 2: Aşağıdaki bağlantıyı tıklayarak veya telefonunuzla karekodu okutarak türküyü dinleyin ve türkünün sözlerindeki boşlukları doldurun.

<https://learningapps.org/display?v=pzwafdyzc20>

